

Kedvenc énekeim 8.: É 204.

Isten útján járni gyönyörűség,
Amit rendelt tenni: igaz hűség.
Neki élni szabadság, alleluja.
Helytállani boldogság, alleluja.

Hogy utadat járjuk, segíts minket,
Igazság útjára vezess minket!
Ezt áhítja a szívünk, alleluja.
Ez legyen az életünk, alleluja.

Ez az ének megtalálható a Hozsannában is (Ho 449.) és az Éneklő Egyházban (É 204.) is. Főleg szentek ünnepein szoktam énekelni, amikor introitusként (kezdőénekként) az É 646-os éneket veszem. Ilyenkor kell egy másik ének felajánlásra.

Tartalmában és hangulatában hasonló ének az alábbi:

Aki jár utadon, ki a jót keresi,
Boldog az az ember, ki az Urat féli.

Adj irányt léptemnek, célja légy szívemnek,
Akkor nem ér szégyen, életedet élem.

Áldom jó szívedet, szeretem törvényed,
Szívem arra hajlik, ami rendelésed.

Ritmusa: ti ti tá / ti ti tá / ti ti tá / ti ti tá / tá tá / ti ti ti ti / ti ti ti ti / tá tá // (két negyedes ütem)

Dallam: d m s / s f m / d m s / s f m / s s / s r m f / s f m r / d d //

De ezt nem találod meg sem a Hozsannában, sem az Éneklő Egyházban. Hát akkor honnan van? Elárulom. A „Népdalzsoltárok” című kiadványból. (Összeállította: Dr. Kerekes Károly, 1982. húsvétján. „EOLA” könyv-, művészeti és zeneműkiadó, Bécs 1982.)

A „Bevezető”-ben ez áll:

„A népdalzsoltárok kis csokra ugyanabból az ihletből született, mint amivel a régi századok embere magától-értetődő természetességgel alkalmazta az egy töről sarjadt dallamokat hol templomi, hol fonóházi szövegre.”

Emlékezz vissza a „Kedvenc énekeim 2.: Ho 184.B” énekre (Mária, Mária, mennyei szép hajnal) illetve a népdal-párjára (Az, hol én elmegyek)!

A népdalzsoltárok nem mások, mint valamelyik népdal dallamára illesztett zsoltárok.

Következik néhány felhasznált népdal-dallam, a teljesség igénye nélkül.

Kezdjük az ismerősökkel:

Tavaszi szél vizet áraszt ...

Fölszántom a császár udvarát ...

Lement a nap a maga járásán ...
Megrakják a tüzet ...
Szegény legény vagyok én ...
A pilisi tiszta búza ...
Este van már, csillag van az égen, ...
Erdő mellett estvéledtem ...
Madárka, madárka ...
Érik a szőlő, hajlik a vessző ...

Néhány kevésbé ismert (lehet):

Erdő, erdő, de magos a teteje ...
Fürjecském, fürjecském ...
Magos kősziklának oldalából nyílik ...
Láttál-e már valaha csipkebokor rózsát ...
Zöld erdőben, zöld mezőben ...
Akkor szép az erdő, mikor zöld ...
Mi van ma, mi van ma, piros pünkösdi napja ...
Annyi bánat a szívemen ...
Repülj, madár, repülj, Menaságra repülj ...
Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom ...

Néhány olyan, amit én nem ismerek (De lehet, hogy Te igen!):

De szeretnék nyírfa lenni az erdőben ...
Sej a fekete hattyú gyászt visel magáért ...
Látom a szép eget fölöttünk fényleni ...
Egy gyenge kismadár ...
Csernevic piacán ...
Édesanyám almafája ...
Ha folyóvíz volnék, bánatot nem tudnék ...
Jaj de széles, jaj de hosszú ...
A pogány király leánya ...
A búzamezőben háromféle virág ...

Játsszunk! Te hány népdal első versszakát tudnád fejből elénekelni a 3 x 10 mintából?

Az én eredményem: 10 – 9 – 0.

DALLAMMENTÉS

A zsoltározás népszerűsítésén túl a népdalzsoltárok a dallammentés szerepét is betölthetik.

Nem túl szerencsés, ha ismert (közismert) dallamra húzunk rá más szöveget. Mert kísért az eredeti szöveg és hangulat. Pl.: még arra a dallamra is énekelhetünk zsoltárt, hogy: „*Kecskemét is kiállítja nyalka verbunkját ...*”. Különös kedvencem erre a dallamra éneklendő: „*Sárga csikó, csengő rajta...*” Mert igen kísért a népdal szövege, és egyből beugrik a „*Huzsedári huzsedom*”.

Ám az ismeretlen, de szép dallamokat így módon is át lehet menteni a fiatal nemzedékek számára. Hisz a népdal régi környezete már régen a múlté. Pl.: katonatoborzás: „*Kecskemét is kiállítja ...*”

Az „*Aki jár utadon ...*” kezdetű éneket hittanórán népszerűsítettem. (gitárkísérettel)

A népdalok mélységét nehéz ma már megfejteni. Én is csak egyet ismerek:

*Aki szép lányt akar venni: harmaton kell azt keresni,
Barna legény harmaton jár, el is veszi a legszebb lányt.*

E népdalban megbújó bölcsességet egy népzene-tudós, Hintalan László magyarázta el nekem. A leírt dalszövegben kisbetűvel van írva a „harmaton” szó, tehát nem tulajdonnév. A szép lányt nem egy „Harmat” nevű faluban kell keresni. Hát akkor hol? Abban a korban, amikor ez a népdal született, még nem volt minden háztartásban vezetékes víz. Volt a faluban egy közkút, oda jártak vízért az emberek. A legénynek azt kellett megfigyelnie, hogy melyik lány megy már kora reggel vízért, amikor még harmatos a fű. Amelyik lány már kora reggel, azaz a harmaton megy vízért, az szorgalmas leány, nem lustálkodik délig az ágyban. Az ilyen dolgos lányt kell feleségül választani. Nem az a szép lány, aki festi magát, hanem az, aki szorgalmas.

A Népdalzsoltár c. füzet elején van egy idézet Kodálytól:

„A magyar zenét nem mi találtuk ki. Megvan az már ezer éve. Mi csak ápolni, őrizni akarjuk a régi kincset, és ha olykor megadatik nekünk, gyarapítani ...”

Bennem motoszkál a kérdés: Mit tehetnék még a magyar népének-kincs megőrzéséért? Ma már nincs fonó, tollfosztás, kukoricahántás, meg egyéb kaláka, ahol lehetne együtt énekelni. Ha össze is jön egy-egy társaság, a gépzene tölti be a teret.

Egy időben bosszantott, hogy nem értem a dalok szövegét, merthogy külföldiül szólt. Aztán némelyiket megértettem, és akkor azt gondoltam, mégiscsak jobb nekem, ha nem értem.

Itt-ott akad még az országban népdalkör, Páva-kör, stb., ahol még énekelnek népdalokat. Almáson a Nyugdíjas Klub tagjaiból állt össze a „Vadvirág” énekkar. Falubeli ünnepeken ők szoktak műsort adni. E mögött persze az áll, hogy találkozóikon sokat énekelnek.

Összehasonlítva a népdalt és a népdalzsoltárt, az a meglátásom, hogy egy mai gyermek számára talán érthetőbb a zoltár szövege, mint a népdal rejtett üzenete. Mégsem tartom egészen szerencsésnek egy közismert népdal dallamára zoltározni. De ismeretlen népdal dallamára miért ne. Ha egyébként szép a dallam, jó a szöveg, rendben a prozódia.

KIEGÉSZÍTÉS

Kedves Olvasóim!

A „Kántor kedvencei” sorozat 6. részében azt írtam, hogy a Ho 101-es ének 7. versszaka nem szerepel a Hozsannában, hanem csak a Szent Vagy, Uram! orgonáskönyvben. Állításomat az általam használt 1979-es és 1984-es kiadású Hozsannákra alapoztam.

János barátom levélben jelezte, hogy az ő birtokában levő Hozsannákban benne van, mind a 2017-es kiadásúban, mind pedig az 1948-asban. Ezúton is köszönöm neki a visszajelzést.

Ezek után nyomozni kezdtem. Átlapoztam a tatai kóruson és az almási templomban levő Hozsannákat. Az derült ki, hogy a 2000. utáni kiadásokban valóban benne van (újra) a 7. vsz. (2006-os, 2007-es, 2012-es kiadásokat találtam.) A Pio Atya kegytárgyboltba is benéztem. Az ott árusított Hozsanna 2019-es kiadású, abban is benne van. (János is nyomozott tovább. Az 1971-es kiadásban ő sem találta meg.)

Örülök. Több dolognak is örülök.

Örülök, hogy van, aki figyelmesen elolvassa az írásomat.

Örülök, hogy János vette a fáradságot, és jelezte az ő tapasztalatát.

Örülök, hogy másnak is hiányzott az a bizonyos 7. vsz., nemcsak nekem.

Örülök, hogy volt valaki, aki nemcsak megállapította a hiányosságot, mint én, hanem tett is érte, hogy kijavítsák, azaz szólt az illetékeseknek.

Örülök, hogy végül az ének nyomtatásban is teljessé lett.